

Remissvar: SOU 2025:26 — Tid för undervisningsuppdraget

Inledning

Vilhelmina kommun tackar för möjligheten att lämna synpunkter på utredningen *SOU 2025:26 Tid för undervisningsuppdraget*. Utredningens syfte att skapa bättre förutsättningar för undervisningen och minska den administrativa bördan är lovvärt. Vi instämmer i behovet av att tydliggöra undervisningsuppdraget och bejaka lärarnas professionella handlingsutrymme. Samtidigt vill kommunen särskilt lyfta fram utmaningar kopplade till implementeringen av förslagen i mindre inlandskommuner som Vilhelmina, samt vissa risker i avgränsningen av lärarens ansvar.

1. Små kommuners ekonomiska och organisatoriska utmaningar

Utredningen betonar att huvudmännen redan i dag har ansvar för undervisningen och att de nya regleringarna inte utgör ett nytt åtagande i egentlig mening (SOU 2025:26, s. 527). Dock framhåller utredningen samtidigt att staten bör kompensera kommunerna med cirka 2,5 miljarder kronor per år med anledning av ökade kostnader för bemanning i undervisningen (ibid.).

Vilhelmina kommun vill understryka att även relativt små förändringar i regleringen kan få oproportionerligt stora ekonomiska konsekvenser för mindre kommuner, där elevantalet är lågt men behoven stora. Rekrytering av behörig personal är en ständig utmaning, och incitament som konkurrenskraftiga löner eller stöd till inpendling innebär ökade utgifter. Vidare lyfter utredningen själv att det kan finnas behov av att se över rutiner och arbetssätt samt att vissa huvudmän kan tvingas stärka upp verksamheten med ytterligare personal (SOU 2025:26, s. 508-509).

Det är därför av största vikt att den statliga kompensationen inte endast utgår schablonmässigt, utan tar hänsyn till lokala förutsättningar som påverkar implementeringskostnaden, särskilt i kommuner med begränsade ekonomiska och organisatoriska marginaler.

2. Minskade dokumentationskrav - möjligheter och risker

Utredningens förslag om att minska krav på undervisningsnära dokumentation syftar till att frigöra tid för forskollärare och lärare (SOU 2025:26, s. 276 ff.). Vi ser detta som ett steg i rätt riktning, särskilt då dubbel- och överdokumentation lyfts som ett reellt problem (s. 482). Det är också rimligt att ge professionella yrkesutövare utrymme att själva bedöma när och hur information bör förmedlas.

Samtidigt uttrycker vi viss oro för att elevens helhetsutveckling kan komma i skymundan. Förslaget om att den skriftliga individuella utvecklingsplanen (IUP) enbart ska innehålla

information om kunskapsutveckling innebär att information om elevens sociala situation inte längre regleras på samma sätt (s. 24, 286). Även om utredningen framhåller att vårdnadshavare fortsatt ska få viktig information genom andra kanaler (s. 276, 282), riskerar detta leda till otydlighet kring ansvar och kontinuitet, särskilt i de fall där elever behöver särskilt stöd.

3. Lärarens roll i relation till elevernas sociala utveckling

Utredningen syftar till att tydliggöra lärarens uppdrag genom att fokusera på undervisning och kunskapsutveckling (s. 285). Samtidigt konstateras att elever med särskilda behov fortsatt kan kräva tätare kontakt och informationsöverföring, men att skolan ska avgöra när den sker (s. 276-278).

Vi vill här betona att lärarens roll i det relationsskapande arbetet och det sociala trygghetsarbetet är central, inte minst i glesbygdskommuner där resurser för elevhälsa och stödteam ofta är mer begränsade. Om lärarens ansvar formellt smalnas av, finns en risk att elever i behov av stöd inte uppmärksammas tillräckligt snabbt. Det finns även en risk att uppföljningen av exempelvis psykisk ohälsa eller social utsatthet försvagas om den inte längre har en naturlig plats i lärarens arbetsområde.

4. Rekommendationer

Mot denna bakgrund vill Vilhelmina kommun framföra följande:

- Statlig finansiering bör differentieras och ta hänsyn till kommuners olika strukturella förutsättningar, särskilt i glesbygd.
- Elevens hela utveckling bör fortsatt ges utrymme i lärares uppdrag, även om informationsöverföringen förenklas och formaliseras.
- Det bör finnas stödjande riktlinjer för hur skolor ska arbeta med social utveckling, för att undvika att detta område osynliggörs.
- Regeringen bör föra dialog med små kommuner om hur regeländringar påverkar deras möjligheter att leva upp till skollagens intentioner.

Avslutning

Vilhelmina kommun ställer sig i grunden positiv till utredningens syfte, men vill framhålla behovet av balansering mellan regelförenkling, elevens helhetsutveckling och kommuners skiftande förutsättningar.

Robbin Mikaelsson
Ordförande i Utbildnings- och
arbetsmarknadsutskottet
Vilhelmina Kommun

Christer Staaf
Kommunchef/Skolchef
Vilhelmina kommun

Christer Staaf

Christer Staaf

Date: 2025-05-12 18:29 CEST

Role: Kommunchef/Skolchef

Signed via account: christer.staaf@vilhelmina.se

Robbin Mikaelsson

Robbin Mikaelsson

Date: 2025-05-13 15:35 CEST

Role: Ordförande i Utbildnings- och arbetsmarknadsutsko

Signed via account: robbin.mikaelsson@vilhelmina.se

